

Architectuur

RECENSIE DE NIEUWE ENTREE VAN HET VAN GOGH MUSEUM

De oester is open

Het nieuwe entreegebouw van het Van Gogh is open. Alle musea zijn nu weer naar het plein gekeerd. Het is niet de enige verbetering die architect Van Heeswijk aanbracht.

Door **Kirsten Hannema** Foto's **Sander Heezen**

Nieuwe entree Van Gogh Museum
Uitvoerend architect: Hans van Heeswijk architecten *****

Museumplein, Amsterdam.
Schetsontwerp: Kisho Kurokawa Architect & Associates.

De grote verrassing van de nieuwe entree van het Van Gogh Museum: zij voelt helemaal niet nieuw. Het paviljoen met zijn half-ronde gevel, holle dak en spectaculaire glazen draagconstructie ziet er weliswaar state of the art uit, maar het staat op het Amsterdamse Museumplein alsof het altijd zo geweest is: volkomen vanzelfsprekend. Directeur Axel Rüger vergelijkt het paviljoen, dat is ontworpen als het transparante tegenbeeld van de bestaande stenen expositievleugel, met yin en yang. Zo bezien zou je dus kunnen zeggen dat het museum voorheen 'incompleet' was: een roman zonder plot. Maar nu, in dit entreegebouw, valt het allemaal op zijn plek en dat is een architectonische prestatie van formaat.

Er komen immers veel verhaallijnen bij elkaar in het Van Gogh Museum. Er is het hoofgebouw aan de Paulus Potterstraat, nog ontworpen door architect Gerrit Rietveld, maar na zijn overlijden voltooid door diens compagnons Joa van Dillen en Johan van Tricht. Dat gebouw uit 1973 werd eind jaren negentig gerenoveerd door architectenbureau Greiner Van Goor Huijten, dat er een glazen kantoor-toren aan toevoegde. Tegelijk werd een nieuwe expositievleugel op het Museumplein gebouwd naar ontwerp van de Japanse architect Kisho Kurokawa, dat vanwege zijn halfronde vorm en gesloten karakter de bijnaam 'de oester' kreeg. En dan heb je ook nog

te maken met de overige karakters rond het Museumplein: het Concertgebouw, het Stedelijk Museum alias De Badkuip en het Rijksmuseum.

Die musea verplaatsten eerder al hun ingang naar het plein, waardoor de lege grasvlakte eindelijk een adres en een gezicht kreeg. Het Van Gogh Museum heeft de nieuwbouw aangegrepen om de pleinwand aan het Museumplein te voltooien. Vanaf de luifel van het Stedelijk Museum aan de Van Baerlestraat wandel je nu over een heuse boulevard, tussen de nieuwe entree en het Rietveldgebouw door, helemaal tot aan het Rijksmuseum.

Het lijkt wel een transitruimte; geen zitbankjes, en rondhangen lijkt niet de bedoeling

De verbetering van het Museumplein is de 'bijvangst' van wat begon als de oplossing voor een praktisch probleem: het groeiende aantal bezoekers die steeds langere rijen vormden aan de drukke Paulus Potterstraat. Tijdens de renovatie werd daarom al het idee voor een nieuw entreegebouw geopperd, maar de ruimte leek op.

De vijver die Kurokawa bij zijn paviljoen ontwierp, bood uitkomst; deze

Tussen het 'oude' Rietveldgebouw en de nieuwe entree van het Van Gogh Museum is een wandelboulevard aangelegd.

OTE HUUR VOOR FEESTJES

Veel functies in het nieuwe entreegebouw, maar kaartjes koop je nog steeds buiten.

Het nieuwe entreepaviljoen vervangt de ingang aan de drukke Paulus Potterstraat en biedt meer mogelijkheden om de almaar groeiende bezoekersstroom te verwerken. Het oorspronkelijke museum (Gerrit Rietveld, 1973) was berekend op jaarlijks 300 duizend bezoekers, inmiddels zijn dat er 1,6 miljoen en de verwachting is dat het aantal blijft stijgen. Tegelijk zag het Van Gogh de entree als een kans om de verbinding tussen het Rietveldgebouw en de nieuwbouvvleugel (Kurokawa, 1999) te verbeteren en aan te sluiten op het Rijksmuseum en het Stedelijk Museum, die na hun verbouwing beide de ingang aan het Museumplein hebben. De rij voor de kassa - nog altijd buiten het gebouw gelegen - staat voortaan op het (gerenoveerde) Sandbergplein, tussen het Van Gogh Museum en het Stedelijk Museum. Digitale schermen zoals je ook op vliegvelden vindt, informeren wachtenden over de logistieke gang van zaken binnen. Om te voorkomen dat bezoekers de wandelroute over het Museumplein blokkeren, worden zij door hosts naar de draaideuren begeleid. Daarachter wordt het ticket ge-scand, waarna je met de lift/roltrap/trap afdalt. Anders dan in het Rijks en het Stedelijk is dit entreegebouw dus niet publiek toegankelijk; de 800 vierkante meter extra ruimte is daarvoor te beperkt. Deze is benut om de garderobe en toiletten - veertien per seks - in onder te brengen en huisvest de vernieuwde museumwinkel. Het restaurant bleef in de oudbouw. Naast de winkel, een belangrijke inkomstenbron voor het museum, moet ook de multifunctionele entreehal geld opleveren. De open ruimte, capaciteit 600 man, is voorzien van theaterverlichting, audiovisuele apparatuur en cateringvoorzieningen en wordt verhuurd voor feesten en evenementen.

'zenpatio' bleek in het Hollandse klimaat niet goed te werken: hij was vies door algengroei. En gelukkig stonden de nazaten van de in 2007 overleden Kurokawa open voor het idee het gebouw aan te passen. Het Japanse bureau maakte het schetsontwerp voor het glazen paviljoen, dat boven op de patio is gebouwd, als een overdekt plein. Architect Hans van Heeswijk werkte het plan vervolgens tot op de laatste schroef uit.

Van Heeswijks ervaring met musea - hij verbouwde eerder de Hermitage aan de Amstel, het Mauritshuis in Den Haag en ontwierp het Museum voor Modern Realisme MORE in Gorssel - is duidelijk zichtbaar. Het entreegebouw zit vernuftig in elkaar. Met de imposante glazen trappartij waarover je naar beneden schrijdt - veel leuker dan roltrap of lift - heeft het wereldberoemde Van Gogh een passend

grootse entree gekregen. De verbinding tussen het Rietveldgebouw en de Kurokawa-vleugel is verbeterd en de logistiek rond plassen en jassen is geoptimaliseerd. Van Heeswijk keek hiervoor onder meer naar terminals en het paviljoen heeft daar ook wel iets van weg. Die sfeer is het minst geslaagde aan het ontwerp; meer dan in een ontvangsthal waan je je in een transitruimte. Zitbankjes zijn er niet, rondhangen lijkt niet de bedoeling.

Maar het voordeel van deze grote open ruimte is dat er van alles mogelijk is. De trap - met verlichte treden - kan als tribune worden gebruikt of als podium, er zijn voorstellingen en exposities denkbaar, wat de exploitatiemogelijkheden, steeds belangrijker in deze tijd van culturele bezuinigingen, vergroot.

Daarbij heeft het paviljoen twee troeven achter de hand: prachtig, zacht daglicht en een grandioos uitzicht.